

Háskóli Íslands
Hugvísindasvið
Danska

Forskellige oversættelser af
”Den grimme ælling”

Ritgerð til BA-prófs í dönsku

Anna Margrét Wernersdóttir

Kt.: 210860-5769

Leiðbeinandi: Þórhildur Oddsdóttir

September 2010

Ágrip

Í þessari ritgerð er fjallað um þrjár mismunandi þýðingar á ævintýri H. C. Andersen "Ljóti andarunginn". Til grundvallar eru fræðikenningar um þýðingar. Þýðendurnir eru: a) Steingrímur Thorsteinsson; notuð er þýðing ævintýrisins sem gefin var út af Barnablaðinu Æskunni árið 1979. b) Atli Magnússon; notuð er þýðing hans sem Skjaldborg gaf út árið 1998. c) Sigrún Árnadóttir; notuð er þýðing hennar sem gefin var út af Vöku-Helgafelli árið 1999. Tilgangurinn er að kanna hvaða aðferðir hafa verið notaðar af þýðendum sem þýða frá dönsku yfir á íslensku. Spurt er hvort greina megi þýðandann í gegnum þýðinguna með því að skoða stíl hennar og einkenni. Athugað hvernig þýðing einstakra orða er, leitað að mismunandi sjónarhorni, orðfæri og setningaskipan. Til skoðunar eru teknar nokkrar setningar frá upphaflega danska textanum sem gefinn var út 1844 og þær bornar saman við þýðingar þessara þriggja þýðenda. Fjallað er um hverja setningu og einstök atriði könnuð nánar. Í lokin eru dregnar ályktanir af samanburðinum og þeim spurningum svarað sem í upphafi var spurt.

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	4
2.	Problemformulering.....	5
3.	Metoder og materiale.....	6
	3.1. Teoretiske og analytiske udgangspunkter.....	6
	3.2. Opgavens datakilder.....	6
4.	Teoretisk del.....	7
	4.1. Hvad er en oversættelse.....	7
	4.2. Oversættelsesteori	9
	4.3. Oversættelsesstrategier	10
	4.4. Oversættelsesproces	12
	4.5. Oversættelseskritik.....	16
5.	Analyse.....	17
	5.1. Forfatteren og oversætterne	17
	5.2. Sammenligning af oversættelser med den originale tekst	18
6.	Diskussion.....	33
7.	Konklusion	35
8.	Kilder	37

1. Indledning

Oversættelse er et vigtigt arbejde i vores samfund, hvor vi nyder godt af oversættelsesarbejdet fx i aviser, bøger, film, tv og så videre. Jeg har observeret at oversættelser bliver vigtigere jo mere verden globaliseres. I dag er forskellige slags tekster oversatte uden at oversætteren ses og nogle gange uden at hans/hendes navn kommer frem. For det meste er oversættelserne vel udført og i de fleste tilfælde lægger man ikke mærke til at det drejer sig om en oversættelse. Når man læser tekster der er oversat fra andre sprog må man være helt sikker på at tekstens mening er rigtigt oversat. Oversætteren må have fuldt kendskab til det sprog han oversætter fra og fuldt kendskab til det sprog han oversætter til. Hvad der undrer mig er at nogle gange fx i tv, opfatter jeg betydningen af det der bliver sagt på en anden måde end den der oversætter til islandsk. En gang i mellem er de gået så langt at de oversatte tekster efter min mening er forkerte, og det undrer mig, for jeg havde den opfattelse at et sådant arbejde ikke skulle accepteres. I forbindelse med det tænkte jeg; Hvad med litteratur, er den oversat med mere præcision end andre tekster der bliver oversat? Hvad med litteratur for børn? Hvor længe har man haft adgang til oversættelser af børnelitteratur og hvordan er den oversat, med præcision og omhu eller ej? Eventuelt kan der være flere grunde til, hvordan oversættelsen bliver udarbejdet, om den kun er for at forklare noget i nuet, eller er det skønlitteratur der skal udgives i mange eksemplarer. Den spekulation har ledt mig til denne opgave, nemlig at undersøge forskellige islandske oversættelser af en tekst, som er skrevet for børn.

Man skrev først bøger for børn i Danmark omkring 1800-tallet. Grunden til det var at flere børn lærte at læse med skoleloven i 1814. Billedbøger i sort-hvidt og farver kom frem i Danmark i midten af 1800-tallet. Men før da, omkring 1765, var der børneblade der dukkede op, fx børnebladet "Magasin de Enfant" der var oversat fra fransk til dansk af nordmanden¹ Johan Christian Schønheyder 1804 - 1870, en præst i København. Det var en dansk udgave af Madam Beumonts "Magazin for Børn"². Det kan nævnes i forbifarten at et eller to eksemplarer af "Magazin for Børn" stadigvæk findes på

---

¹ www.nb.no/bokhylla

² Weinreich 2006:294

Landsbókasafn - Háskólabókasafn i Island. Island var på den tid en del af Danmark og danske bøger kom til Island med de mange danske købmænd og faktorer der arbejdede her i landet i kortere eller længere tid. Deres familier var med, og med børnene kom der børnebøger. Det vides ikke hvornår de første børnebøger kom til Island men det var før 1900. Selv om Island var en del af Danmark, så var det ikke alle og enhver der talte dansk og var dansk ikke ret udbredt i landet, almuen kunne ikke tale dansk, det var præsterne og juristerne samt dem der havde studeret eller boet i Danmark der kunne. Derfor var der behov for oversættelse af bøger der fx var til børn. Jeg kender ikke baggrunden for, hvorfor og hvordan man valgte hvilke bøger der blev oversat. Det kunne have været oversætterne, forfatterne, forlagene eller noget andet der bestemte hvilke bøger blev oversat. Det er ikke nogen der ved det, men det man ved, er at danske bøger er blevet oversat til islandsk siden før år 1900 og den forfatter som mest er blevet oversat er H.C. Andersen. Det kunne have været fagfolk indenfor sproget der oversatte eller nogen der var interesseret i sproget eller emnet. Samme danske bøger blev gerne oversat i gennem årene til islandsk af mange forskellige oversættere og derfor synes jeg det er spændende at gennemgå en eller flere oversættelser af samme tekst for at finde ud af hvilke metoder bliver brugt ved oversættelsen. Derfor er det idealt at vælge en tekst af H.C. Andersen der er blevet oversat af flere end én oversætter og arbejde med den. I den teoretiske del redegør jeg for oversættelsesteorier og forklarer forskellige oversættelsesmetoder. Derefter kommer analysen af de oversatte tekster. I diskussionen bliver den oversatte tekst gennemgået for at finde ud af hvad der er ens, hvad der ligner og hvis der er forskel, så hvad slags forskel og hvori den ligger. Konklusion følger, og til sidst er der kilder.

2. Problemformulering

Formålet med denne opgave er at undersøge hvilke metoder der bruges til oversættelse af "Den grimme ælling" fra dansk til islandsk af forskellige oversættere. Om man kan finde en eller anden stil der tilhører oversætteren. Om der er en udslagsgivende faktor hvor oversætteren kan genkendes af læseren, eller er oversætteren helt neutral og oversætter han uden at sætte sit eget præg på oversættelsen. Jeg vil finde ud af hvordan oversættelsen af enkelte ord er udført, søge efter forskellige synsvinkler, undersøge brug

af ord og syntaks. Derfor stiller jeg tre spørgsmål som jeg vil besvare efter at have gennemgået analysen.

1. Hvilke metoder bruger oversætteren?
2. Hvordan er stilen hos oversætteren?
3. Er oversætteren neutral?

3. Metoder og materiale

3.1. Teoretiske og analytiske udgangspunkter

Udgangspunkter for teorien vil være at samle oplysninger om de vigtigste teorier om oversættelse. Finde ud af hvilke metoder der er de vigtigste og hvilke spørgsmål der skal besvares af oversætteren. Udgangspunkter for analysen vil være hvordan oversætterne bruger oversættelsesteorien i praksis i oversættelse af ”Den grimme ælling”. Om der er klare spor af teorien der bliver brugt af den enkelte oversætter. Kan man finde beviser for brug af modeller fx Jakobsens:1960 eller Levýs:1969 (se side 12) Jeg vil vurdere oversættelsen af enkelte ord, vurdere synsvinklen, sprogbrug, valg af ord og syntaks

3.2. Opgavens datakilder og metode

Det jeg vil gøre i analysedelen er at bruge tre oversættelser af ”Den grimme ælling” af H.C. Andersen. Jeg skaffer mig oversættelser af tre forskellige oversættere, fra forskellig tid, med forskellige retskrivningsregler og skal sammenligne dem. Der er en oversættelse fra 1904 i udgaven fra 1979, af Steingrímur Thorsteinsson (ST), en oversættelse fra 1998 af Atli Magnusson (AM) og en oversættelse fra 1999 af Sigrún Árnadóttir (SÁ). Hun har en anden tekst end originalteksten fra H. C. Andersen og forlæggeren bør oplyse hvor SL teksten kommer fra, men han har ikke gjort det.*

* I to artikler fra 2004 kommer det frem at SÁ ikke fik den originale tekst af H. C. Andersen at oversætte. Den tekst hendes forlæggere gav hende er en forkortet billedbogstekst.³

---

³http://www.mbl.is/mm/gagnasafn/grein.html?grein_id=798088,

<http://tmm.forlagid.is/?m=200605&paged=2>

Jeg tager cirka en femtedel af eventyret „Den grimme ælling“, i alt fjorten sætninger og deler teksten op i sætninger. Det gør jeg på den måde at jeg sætter den danske tekst først og derefter i kronologisk rækkefølge de islandske oversættelser i hver sin spalte. På den måde bliver det nemmere at sammenligne teksterne og nemt at finde ud af hvilke tekster der tilhører hvilken oversætter. Under spalterne sættes der kommentarer til de sætninger der har vakt min opmærksomhed.

4. Teoretisk del

4.1. Hvad er en oversættelse?

Det har fulgt mennesket i århundrede at kommunikere med sprog, og for at forstå hvad mennesker, der stammer fra andre lande siger eller skriver, så er det nødvendigt at lære deres sprog. ELLER få nogen der kan tolke eller oversætte talt sprog eller skrevet tekst. Hvis det er mundtligt tales der om tolkning men om oversættelse hvis det er skriftligt, og den skik følger jeg her. I vores verden her i 2000-tallet med globale emner, medier, tv og Internettet er det endnu vigtigere end før at have gode oversættere og kunne forstå hvordan oversættelsen virker i det hele taget. ”Oversættelse er med andre ord noget levende, ganske enkelt fordi oversættelse er et led i en kommunikationsproces.”⁴ Der er mange forskellige måder at oversætte på og metoder er der også flere end nogen kan vælge imellem eller har brug for ved en oversættelse. Men der er altid mange valg oversætteren står over for og det er jo den der skal vælge.

Disse metoder kan kaldes oversættelsens fremgangsmåde eller oversættelsesprocedurer og er ifølge Lundquist⁵ syv forskellige slags:

- ✓ lån, ord der er overført til målsproget uforandret fra originalsproget. Det findes både plusser og minusser ved at låne et ord, ved plus menes at ordet beholder sit oprindelsespræg, ved minus menes at ordet kan være lidt fremmedartet fx tsunami, et ord alle ved, hvad betyder, når man husker flodbølgen i Thailand i 2004.

---

⁴ Buhl 2005:16

⁵ Lundquist 2007:48

- ✓ oversættelseslån, ord hvor der lånes alt ved ordet uden at låne selve ordet. Man låner bygningen og grammatikken der hører til.
- ✓ direkte oversættelse, der også kaldes ordret oversættelse, oversættelse af ord for ord arten, og er bare muligt i nabosprog eller sprog af samme oprindelse.
- ✓ ordklasseskift, hvor ordet skifter ordklasse ved oversættelsen for at strukturen i sætningen kan passe til målsprogets struktur. Det sker blandt andet i oversættelser fra fransk. Men også i andre sprog fx dansk til islandsk, "at gøre visit" bliver "að heimsækja" (fra substantiv til verbum)
- ✓ synsvinkelskift, hvis tingen præsenteres i omvendt rækkefølge og noget der er negativt bliver positivt.
- ✓ ækvivalens, bruges fx i faste vendinger og når idiomer oversættes og de faste udtryk i målsproget er anderledes end dem der findes på originalsproget. Men noget der betyder det samme uden at være det samme fx "som en hund i et spil kegler" hedder på islandsk "eins og fill í postulínsbúð"
- ✓ tilpasning, det er hvis noget i sprogets betydning, der er svært at overføre til et andet sprog. Nogle gange kaldes små børn "lam" på islandsk, fx i sætning som "komdu litla lambið mitt, ég skal hjálpa þér i sokkana" i lande hvor man ikke har så mange lam ville det være oplagt at bruge et andet dyr eller et udtryk der passer til landets kultur når der tales om børn. Det er noget der oversættereren skal have kendskab til.
- ✓ SL- sproget (source language); originalsproget, det sprog der skal oversættes fra.
- ✓ TL- sproget (target language); målsproget, det sprog der skal oversættes til.

Oversættereren har ofte det problem at skulle vælge hvilke metoder han bruger og det kan ofte virke som om han vælger flere end én metode. Den faglige oversætter gengiver indholdet af originalteksten og han veksler hele tiden mellem at gengive større og mindre oversættelsesenheder med hensyn til konteksten og ordforråd i original-sproget og målsproget.⁶ I listen her ovenfor er de tre øverste metoder (lån, oversættelses lån og direkte oversættelse) noget der kaldes direkte oversættelse, men de næste fire kaldes indirekte oversættelse. Forskellen er, at i de indirekte oversættelsesvalg kan der være et

---

⁶ Hjørnager-Pedersen 1979:114

andet valg end i de direkte oversættelsesvalg og valget træffes i det indirekte med hensyn fx til stilistiske eller fakultative træk. Det kommer an på hvilke oversættelsesteorier oversætteren vælger.

4.2. Oversættelsesteori

De som skriver om oversættelse forstår på samme måde det, der tilhører teorien om oversættelse. Derfor er det ikke nogen ny sandhed jeg kommer frem med her i kapitlet om oversættelsesteori, men jeg samler de vigtigste elementer man skal bruge ved oversættelse. Her i teksten gør jeg som Buhl:2005⁷, nemlig at vælge betegnelsen SL for source language (- originalsprog) og TL for target language (- målsprog).

Hvis nogen skal oversætte en tekst fra et sprog til et andet, så må han være vældig god til at læse og skrive det sprog han skal oversætte fra og han skal også kende kulturen. Det er særlig vigtigt i vanskelige kategorier som digte, gamle tekster og faktisk alle de kategorier der kræves særlig kendskab til. Andet der også kræves er god kontrol af TL sproget, for at forhindre at oversættelsen bliver uforståelig for dem der skal benytte oversættelsen. Udover det så skal oversætteren kende det emne han oversætter. Hvis det ikke er tilfældet så virker oversættelsen ikke som den skal, og måske er det da bedre at lade være med at oversætte emnet. Fx hvis der forekommer fejl i en medicinsk følgeseddel kan det være livsfarligt. Selvfølgelig kan oversættere have rådgivere eller nogen der grundigt kender det emne der skal oversættes. I debatten om minoritets sprog er der ofte spænding (tension) i oversættelsen fordi teorien eller refleksion[en] om oversættelsesprocessen ikke er formuleret grundigt, så det passer til sproget.⁸ Ifølge teorien skal en oversætter være kvalificeret til at vælge den oversættelsesstrategi der passer til teksten der skal oversættes. Det kan derfor siges at den teori Alexander Tyler kom frem med i 1791 stadigvæk er meget vigtig og brugbar nu som før. Den er omformuleret af Viggo Hjørnager Pedersen i 1994 og er delt op i tre hovedpunkter:

- ”1. Oversættelsen skal levere en fuldstændig gengivelse af idéerne i originalen.
2. Stilen skal modsvare originalens.

---

⁷ Buhl 2005:6

⁸ Cronin 2003:148 oversat af AMW fra engelsk

3. Oversættelsen skal være lige så naturlig og velformuleret som originalen.”⁹

Det er klart at dette krav ikke er let at leve op til og derfor er det svært at finde en oversættelse der ikke bryder nogen af de punkter. Lige meget hvor meget man oversætter, problemerne bliver ikke mindre. Ved hjælp af flere forskellige hjælpemidler bliver oversættelsen mere selvstændig, og en oversætter lærer at bruge den strategi der bedst passer til arbejdet, for eventuelt at opfylde de krav der Tyler:1791 har stillet.

3.4. Oversættelsesstrategier

Der er mange spørgsmål man kan stille hvis man arbejder med oversættelse, fx:

- ✓ Hvad indebærer oversætterens arbejde?
- ✓ Hvordan skal der oversættes, er det ord for ord, lyd for lyd?
- ✓ Hvor skal oversætteren starte?
- ✓ Hvilke hjælpemidler er det vigtigt at bruge?
- ✓ Er det bedre at arbejde som et team?
- ✓ Er det vigtigt at SL teksten og TL teksten er lige lange?
- ✓ Hvordan er evalueringen?
- ✓ Hvad med fordomme, skal oversætteren oversætte alt,? Skal oversætteren gengive alt, lige meget hvad teksten drejer sig om fx at beholde vold, hjernevask eller racisme?

Der er mange spørgsmål men på de fleste har oversættere allerede fundet et eller flere svar. Mange af svarene ligner hinanden og store forskelle i meninger er der ikke til stede. Det vil sige at de som arbejder med, eller skriver om oversættelse overvejer på samme måde mange af de metoder der bruges. De er enige i, hvad der i grunden skal til før oversættelsen kan begynde. Oversætterens ansvar er ikke kun at oversætte noget som en professional opgave, men at oversætte som et kulturelt faktum.¹⁰ Oversætterens opgave er enkel, at oversætte fra et sprog til et andet sprog, og hvis han kan sproget så er det ikke vanskeligt – eller hvad?

---

⁹ Hjørnager Pedersen 1994:22

¹⁰ Cronin 2003:134 oversat af AMW fra engelsk

I praksis er det et vanskeligt arbejde at oversætte, fordi der findes så mange forskelle mellem originalsproget og målsproget. Det siges, at det at oversætte ord for ord ikke er den bedste metode der kan bruges, fordi så er det næsten sikkert at meningen i originalsproget ikke er helt den samme som i målsproget. Men lyd for lyd er endnu sværere fordi lyde i originalsproget kan være helt anderledes end i målsproget. Derfor må der bruges andre eller flere metoder. Oversætteren starter med at samle data indenfor - og hvis det kræves - udenfor kategorien han skal arbejde indenfor, for at være forberedt til opgaven. Hjælpemidler er blandt andet ordbøger, almindelige ordbøger, synonymordbøger, slangordbøger, retskrivningsordbøger, søgemaskiner på Internettet og specialister. Men bøger om emnet der bliver oversat, er også vigtige. SL- teksten og TL- teksten¹¹ er ikke altid lige lange det vil sige med samme antal sider og det er heller ikke nødvendigt. For i det hele taget er det indholdet der er oversat men ikke længden og derfor er det ikke det vigtigste når nogen oversætter en bog der er to hundrede sider lang, så skulle oversættelsen ikke også være på to hundrede sider. Evalueringen er også et vigtigt emne, som Andersen siger "... Evaluering, der indeholdt i en relation i en given ytring informerer om en genstandsvariabels vurdering af sandsynligheden og ønskeligheden af den i ytring indeholdte betydning."¹² Der er også flere spørgsmål: hvad med fordomme, skal oversætteren oversætte alt, skal han censurere emnet, eller skal oversætteren beholde fx vold, hjernevask eller racisme i teksten? I dette tilfælde kan oversætteren sige nej tak til arbejdet, hvis det indebærer noget han ikke er tilfreds med.

De etiske spørgsmål er vigtige men det er ikke oversætteren der skal ændre værkerne han oversætter. Hvis nogen skal ændre noget, så må man kontakte forfatteren og få lov til at ændre teksten og også forklare det i indledningen til den tekst der er ændret. For hvis oversætteren indtager holdninger til det han oversætter, så sætter han sin stil ind i oversættelsen og det er ikke hvad der kaldes en fordomsfri oversættelse. Der er også stillet krav til oversætteren om at han beholder kvaliteten fra SL-teksten helt til TL-teksten. Det kræver at oversætteren er klar over at sjusk og tidsmangel er noget oversættere skal undgå. Tiden er meget vigtig i den proces en oversættelse er, der skal være tid til at undersøge, diskutere, spekulere og finpudse den oversatte tekst nøjagtigt.

---

¹¹ Buhl 2005:35

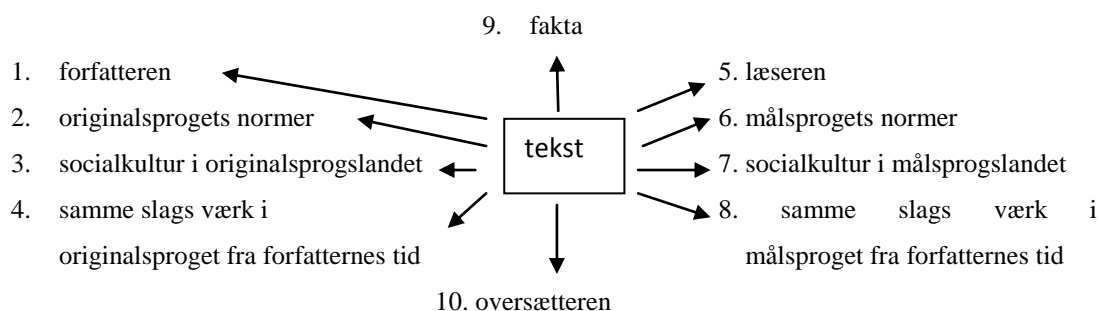
¹² Andersen 1982:85

Selvfølgelig går der altid noget tabt i oversættelsen men hvis oversætteren er sikker på, at når arbejdet er færdigt så virker oversættelsen fuldstændigt, så er det i orden at "tabe" noget.¹³ Oversættelse ligger ikke kun i processen at oversætte noget, men i den situation oversættere eller formidlere i nutiden befinder sig i.¹⁴ Derfor må oversættelsesprocessen være den metode oversætteren er klar til at arbejde efter.

4.3. Oversættelsesprocessen

"Det er således to faser i oversættelsesprocessen, udover selve overførslen, der er af helt grundlæggende betydning for at oversættelsen som et færdigt, uafhængigt produkt kan blive ikke blot acceptabelt, men kan fungere. Det er analysefasen og revisionsfasen." ¹⁵ Holm:1995¹⁶ har udarbejdet en model til beskrivelse af oversættelsesprocessen hvor hun på ét sted samler de vigtigste dele i en ramme. Rækkefølgen er: Afsender, – SL-teksten, – oversætteren, – SL- sprogsystemet - TL- modtager, - "Virkelighedens verden " og Oversættelsesmetoder.

For at forklare processen er det godt at tænke skematisk, der er mange der har sat oversættelsesprocessen op på den måde. I analysedelen hos Heimir og Höskuldur:1988 tales der om de ti store påvirkninger en oversætter udsættes for. Skematisk sætter de det op som Newmark:1988 gjorde:¹⁷

Hvis oversætteren har gennemgået alle punkter i Newmark-modellen, så er det klart at et godt arbejde i analysefasen er udført. Det er muligt at bruge modeller der er velkendte

¹³ Schult og Teuscher 1993:115 oversat af AMW fra engelsk

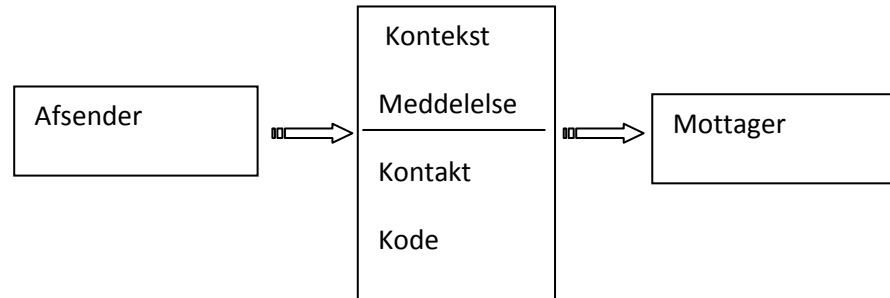
¹⁴ Cronin 2003:63 oversat af AMW fra engelsk

¹⁵ Lundquist 2007:26

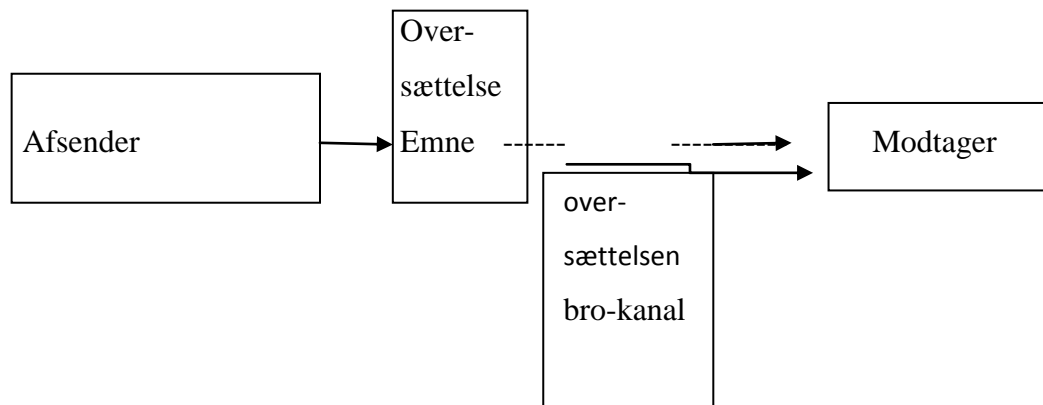
¹⁶ Holm 1995:39

¹⁷ Pálsson og Þráinsson 1988:71 oversat af AMW fra islandsk

ligesom Roman Jakobsons¹⁸ model for afsender, modtager og emne. Jakobson siger at enhver meddelelse skal have en ophavsmand/afsender og en modtager/adressat, et sprog/kode, en kontakt og kontekst/tekst. Det satte han efterfølgende i en skematisk model.¹⁹

Det er muligt kun at tænke på oversættelse og sætte det ind i den model Jakobson har lavet og få en model som jeg har gjort her:

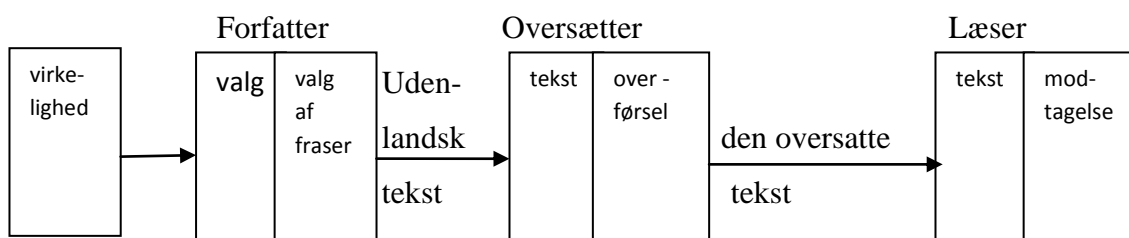
Her sonderes kommunikationsprocessen udefra og på en ganske litteraturtraditionel måde: Der findes en afsender og en modtager, og afsenderen som skal sende og modtageren som skal modtage. Hvis et emne har ingen kanal eller bro over til modtageren, sidder emnet fast og det er udelukket at forstå det eller formidle det. Det vil sige, at hvis oversættelsen ikke er god nok, så falder broen eller kanalen tilstoppes, og der er ikke noget, der kan komme over til modtageren, selv om afsenderen sender og sender.²⁰

¹⁸ Bundsgaard 2005

¹⁹ Herbert 2009

²⁰ Jón Yngvi 14.10. 2008 oversat af AMW fra islandsk

En anden der har lavet et skema er Jirí Levý:1969²¹ og det der er anderledes ved hans skema er at det er lavet for at forklare oversættelsen og hvad for en proces oversættelsen er. Hjørnager Pedersen:1994 tror det er stimulerende at bruge modeller og siger om J. Levýs model: "Levýs model har det fortrin at minde os om, at teksten skal ses i en kontekst, og at det i en vis udstrækning er arbitrært, hvad den originale forfatter vælger at skrive, og hvad læseren af oversættelsen hæfter sig ved."²²

Skemaet²³ er bevis på Hjørnager Pedersens mening, nemlig at en oversættelse ikke er fuldkommen eller tilendebragt før læseren har modtaget teksten. "Den oversatte tekst skal være sammenhængende – i sit indhold, i sin arguments retning og i sin holdning og intention."²⁴ Og derfor må oversætteren være opmærksom på at han må, hvis det er nødvendigt, forklare ord eller ordsprog nøjere i fodnoter.

Semantik er ifølge *Den Danske Ordbog* „Betydningen af sproglige udtryk som fx ord og sætninger."²⁵ Semantik er en vigtig del af oversættelsen og de tegn der bruges har to sider, en indholds- og en udtryksside. Har man to forskellige sprog og en reel oversættelse skal finde sted så er det meningen der skal oversættes, det er indholdet som skal gengives.

"Indhold er altså international, overskrider landegrænserne. Ellers var oversættelse umulig. Perfekt oversættelse er måske også umulig."²⁶ Syntaks, det man kalder sætningsbygning, er den måde hvorpå ord sættes sammen så de danner helheder, som sætninger. Syntaks har ikke lige så fastsatte normer som semantikken, og problemet med syntaks er mere i retning at finde ud af hvilke type af ord man skal bruge indenfor

²¹ Levý 1969

²² Hjørnager Pedersen 1994:53

²³ Hjørnager Pedersen 1994:53 oversat af AMW fra tysk

²⁴ Lundquist 2007:49

²⁵ <http://ordnet.dk/ddo>

²⁶ Gregersen ofl 2005:34

den enkelt ordklasse fx de/dem.²⁷ Hvad er det oversættere skal være opmærksomme på? Det er mange forskellige afgørelser som en oversætter står overfor. De vanskelige er fraseologi, faste vendinger og idiomer, der altid er vanskelige at overføre mellem to forskellige sprog. Fx "køre på tommelfingeren", det bliver i direkte oversættelse "Keyra á þumalfingrinum" og det kan ikke bruges. Men den islandske frase "Að fara á puttanum" betyder det samme som "at køre på tommelfingeren". Derfor skal oversætteren have kendskab til begge sprog, såvel SL – og TL. Det er særlig vigtigt ikke at oversætte direkte i denne forbindelse, men finde indholdet, have kendskab til faste vendinger og idiomer og oversætte med hensyn til det. Eksempler på det er ord der er del af en kultur eller tradition. Titler og navnekultur er vigtigt at være opmærksom på, en del er at navnekultur i Island er helt anderledes end i andre lande. I den islandske navnekultur er det altid fornavn man søger efter i en telefonbog, men andre steder er det efternavnet. Et ord kan have forskellige betydninger, oversætteren må have i tankerne at ikke alle ord kan oversættes og derfor skal oversætteren bruge nogle ord der tilsammen betyder det samme. Hvad med kommaerne; skal alle kommaerne oversættes eller kan oversætteren vælge hvilke der bliver oversat? Noget andet er falske venner; falske venner kommer oftest frem når noget bliver oversat til et nabosprog. Grunden kan være at oversætteren tror han forstår noget han ikke forstår. Samme ord kan betyde noget helt andet på dansk end på engelsk fx pest og pest. På islandsk betyder "pest" en slags influenza, på dansk betyder "pest" en farlig epidemisk infektionssygdom, på engelsk betyder "pest" termitter eller lignende skadedyr. Ord i nabosproget svensk, der skrives ens, men betyder noget vidt forskelligt, fx roligt og roligt. På dansk betyder "roligt" stille, på svensk betyder "roligt" noget morsomt eller fornøjelse. Jo større et værk er, som skal oversættes, jo mere må oversætteren passe på at beholde stilen i værket, hvis der er mange kapitler der hver for sig har sin stil kan det sætte værket ud af sammenhæng, og det samme gælder for artikler og poesi. For nogle oversættere er det nødvendigt at have en slags tjekliste fordi der er så mange forskellige punkter man skal passe på. Der er en del af arbejdet der skal gennemføres længe før oversætteren kan begynde på selve oversættelsen. Det arbejde kan deles i to kategorier a. før oversættelsen begynder og b. efter at oversættelsen begynder. Oversætteren skal før selve oversættelsesarbejdet kan begynde fx:

---

²⁷ Jacobsen og Skyum-Nielsen 2007:37

- analysere stilen i værket
- undersøge forfatteren, tidligere værker og den slags
- undersøge værkets syntaks og hvilke retskrivningsregler der gælder i SL- teksten
- undersøge målgruppen, hvem er teksten skrevet for, børn, voksne eller andre
- undersøge om der skrives faktum, om fakta er rigtigt behandlet?
- samle oplysninger om det emne/emneområde værket handler om

I oversættelsesprocessen skal oversætteren fx

- være klar over at ikke alle ord kan oversættes
- vælge ord der passer bedst
- være konsekvent igennem hele oversættelsen
- finde ækvivalens eller stedfortræder
- vise forfatterens tekst respekt
- bruge tid, tid og mere tid til oversættelsen

Det er derfor en del af oversættelsesprocessen at vælge hvilke metoder oversætteren skal bruge. Det er også vigtigt at oversætteren følger sin intuition, og han skal ikke være tilfreds med en vag fornemmelse angående hvad der føles rigtigt eller er naturligt i sproget. Han skal undersøge det systematisk og stille sig spørgsmål som fx hvorfor det ene udtryk føles rigtigt og det andet ikke.²⁸

4.5. Oversættelseskritik

Der er mange årsager til at man oversætter tekster fra et andet sprogområde end teksten kommer fra, den ene kan være at nogen vil læse den, eller nogen vil, at andre kan læse den. Der er flere og flere der ikke accepterer oversættelse af enkelte værker og kritiserer den. I dag er der mange som arbejder med kritik indenfor oversættelsesområdet,²⁹ hvor man undersøger enkelte oversættelser, og en del af det arbejde er at sammenligne

---

²⁸ Kim, Myra 2007:163 oversat af AMW

²⁹ Ástráður Eysteinnsson 1996:143

originalteksten og den oversatte tekst. Mest af det der kaldes oversættelseskritik findes i aviser hvor en eller anden kritiserer oversatte bøger. ”Diskussionen om oversættelser og deres betydning føres heldigvis rundt om, men den hæmmes i nogen grad af, at der savnes et fælles sprog til at beskrive, karakterisere og vurdere konkret foreliggende oversættelser.”³⁰ Derfor bliver oversættelseskritik kun til gavn for publikum hvis det drejer sig om kritik af en oversættelse fra sprog der er udbredt. Selv om nogen synes at en oversættelse er forkert, kan man vel aldrig påstå at den er helt forkert. I skønlitteratur hvor oversættelser tit kan være fulde af forskellige unøjagtigheder, som nogle gange er mange nok til, at helheden bliver destrueret. ”Og en lille misforståelse kan optræde på det sted i en tekst, hvor pointen skulle være faldet, og dermed i en vis forstand ødelægge teksten som helhed.”³¹

5. Analyse

5.1. Forfatteren og oversætterten

Forfatteren til ”Den grimme ælling” er Hans Christian Andersen, en berømt dansk forfatter, der skrev for børn og voksne. Han er født den 2. april 1805 og døde den 4. august 1875.

Den grimme ælling er udgivet i 1844 og mange anmeldere mener at historien er selvbiografisk.

Den er ikke skrevet i et typisk skriftsprog og lever derfor bedre i nuet end hvis den havde været skrevet i et opskruet højtideligt sprog. Selv om H. C. Andersen ikke fik en flyvende start med sit forfatterskab er han den mest kendte danske forfatter nogen sinde. ”Den grimme ælling” er et af de eventyr han skrev (cirka fyre år gammel) og den er blevet meget populær som mange andre eventyr Andersen skrev for børn. ”Den grimme ælling” er oversat mange gange; første gang oversat til islandsk af Steingrímur Thorsteinsson og er udgivet i Island 1904.

---

³⁰ Skyum-Nielsen 1994:2

³¹ Skyum-Nielsen 1994:6

- Steingrímur Thorsteinsson er født 1831 og døde 1913. Han studerede i København i årene 1851 – 1863 og blev kandidat i latin, græsk, historie og filologi. Han var digter, forfatter og havde en stor sprogfærdighed og han oversatte et bredt udvalg af litteratur til islandsk.
- Atli Magnússon er født 1944, han er forfatter og oversætter. Han har oversat meget litteratur fra engelsk og dansk. Han er en respekteret oversætter.
- Sigrún Árnadóttir er født 1927, hun er oversætter og har blandt andet oversat fra svensk og dansk. Hun har fået meget ros for sine oversættelser.

5.2. Sammenligning af oversættelser med den originale tekst.

Jeg har valgt 14 teksteksemplarer af H.C. Andersens "Den grimme ælling" i den oprindelige udgave. Den udgave jeg bruger til analysen af Steingrímur Thorsteinssons oversættelse, er printet i 1979 med de retskrivningsregler der var brugt i perioden 1929 - 1973 i Island. Oversættelsen af Atli Magnússon er fra året 1998 med de retskrivningsregler der har været brugt i islandsk fra 1973 og oversættelsen af Sigrún Árnadóttir er fra året 1999 også med retskrivningsregler fra 1973. Jeg har valgt at tage en til to sætninger ad gangen og stille dem op i fire spalter og sætte de ord eller sætninger jeg diskuterer med **fed skrift**.

Forrest er H.C. Andersens tekst, derefter kommer oversættelserne i kronologisk rækkefølge den første af Steingrímur Thorsteinsson, Atli Magnússon og til sidst Sigrún Árnadóttir. Spalterne er mærket med oversætternes initialer. Nedenunder kommer jeg med kommentarer om oversættelsen, ord eller sætninger.

1.

<p>HCA = H. C. Andersen</p> <p>Der var saa deiligt ude paa Landet; det var Sommer, Kornet stod guult, Havren grøn, Høet var reist i Stakke nede i de grønne Enge, og der gik Storken paa sine lange, røde Been og snakkede ægyptisk, for det Sprog havde han lært af sin Moder.</p>	<p>ST = Steingrímur Thorsteinson</p> <p>Það var indælt úti á landsbyggðinni, en það var líka um hásumartímann, kornið var ljósgult á ökrunum, hafrarnir fagurgrænir og heystakkarnir stóðu niður frá á grænum engjunum, og þar sprangaði storkrinn háfættur og rauðfættur og skraflaði egypzku, því þá tungu hafði hann lært af móður sinni.</p>	<p>AM = Atli Magnússon</p> <p>Hve allt var fagurt úti í sveitinni, enda var hásumar! Kornið stóð gult á ökrunum, hafrarnir voru fagurgrænir og niðri á engjunum var heyið komið í sátur. Þar sprangaði storkurinn um á löngu, rauðu fótunum sínum og talaði egypsku, því það mál hafði hann lært af móður sinni.</p>	<p>SÁ = Sigrún Árnadóttir</p> <p>Það var hásumar. Kornið á ökrunum var búið að fá á sig gullinn lit, heyið lá nýslegið á túnunum og það var gróðurilmur í loftinu. Fiðrildin flögruðu milli blómanna og í öllum áttum heyrðist suð í hunangsflugum.</p>
---	--	---	---

Direkte oversættelsesmetoden: Er her brugt af ST og AM, med et godt resultat med hensyn til indhold. I den første sætning er det ST der følger teksten fra H.C. Andersen godt. Han beholder længden af sætningerne og hans tekst ligner meget den oprindelige tekst. AM bruger den metode at lave kortere sætninger men ellers at oversætte direkte men han tager hensyn til ST's oversættelse. SÁ oversætter ikke ord for ord og ikke sætning for sætning i den første del.

Et eksempel på to forskellige måder at oversætte "**Høet var reist**" ST oversætter "**heystakkarnir stóðu**" der er den direkte oversættelse og AM bruger "**heyið var komið í sátur**" der betyder det samme, men her bruger han en del ækvivalens fordi han ikke siger "**reist**" da der ikke er behov for det, da ordet "**sátur**" indebærer den betydning at høet er samlet op. SÁ bruger ikke direkte oversættelse og når hun siger "**heyið lá**" betyder det at høet slet ikke er samlet sammen og heller ikke rejst i stakke. Den metode hun bruger er ikke direkte oversættelse fra originalteksten men hun laver oversættelse fra billedbogsteksten hun fik og efter min mening er det noget der ligner en slags resumé af teksten. ST's sprogbrug er lidt anderledes end den vi har i dag delvis fordi han oversætter teksten i 1904. Et eksempel på det er hvordan han oversætter ordet "**snakkede**" med ordet "**skraflaði**", det ord er ikke brugt i dag om det at snakke, men kun i sammenhæng med det engelske spil "Skrabble." AM bruger ordet "**talaði**" og det er på den måde ordet **snakkede** er direkte oversat. SÁ bruger slet ikke noget ord for

”**snakkede**” for hun oversætter det ikke og siger ikke et ord om storken. Men i stedet siger hun i sin oversættelse at ”**fiðrildin (sommerfuglene)**” laver et eller andet. Måske prøver hun i denne oversættelse at lave en tilpasning fordi storken ikke findes i Island men der findes sommerfugle og de er et rigtig godt tegn på sommer.

2.

HCA	ST	AM	SÁ
<p>Rundtom Ager og Eng var der store Skove, og midt i Skovene dybe Søer; jo, der var rigtignok deiligt derude paa Landet! Midt i Solskinnet laae der en gammel Herregaard med dybe Canaler rundt om, og fra Muren og ned til Vandet voxte store Skræppeblade, der vare saa høie, at smaa Børn kunde staae opreiste under de største; der var ligesaa vildsomt derinde, som i den tykkeste Skov, og her laae en And paa sin Rede; hun skulde ruge sine smaae Ællinger ud, men nu var hun næsten kjed af det, fordi det varede saa længe, og hun sjælden fik Visit; de andre Ænder holdt mere af at svømme om i Canalerne, end at løbe op og sidde under et Skræppeblad for at snaddre med hende.</p>	<p>Umhverfis akrana og engin voru skógar miklir, og mitt í skóginum voru djúpar tjarnir; já, það mátti með sanni segja, að það var indælt þar úti á landsbyggðinni. Og í miðju sólskininu gnæfði gamall herragarður með djúpum síkjum allt í kring, og ofan frá múrnum og niður að vatninu uxu stórgerðar njólablöðkur, og voru njólnir svo háir, að smábörn gátu staðið upprétt undir þeim stærstu, og þar var eins villugjarnt eins og í þykkasta skógi. Þar sat önd ein í hreiðsri sínu og átti að unga út, en nú var henni farið að leiðast, því það stóð svo lengi á því og lítið var um heimsóknir; hinum öndunum þótti skemmtilegra að svamla eftir síkjunum en að trítla upp á land og sitja undir njóla og rabba við hana.</p>	<p>En umhverfis akrana og engin voru stórir skógar og inni í skóginum miðjum djúpar tjarnir. Já, víst var allt fagurt úti í sveitinni! Þarna laugaði gamall herragarður sig í sólskininu með síki í hringinn í kring og fá veggjum hans og allt niður að vatninu uxu stórar súrblöðkur og nokkrar af þeim voru svo háar að lítil börn gáut staðið upprétt undir þeim. Þar var jafn villugjarnt og inni í skóginum þar sem hann er þéttastur, og hér lá önd á hreiðri sínu. Hún var að unga út andarungunum sínum smáu, en þar sem það gekk svo hægt og hún fékk sjaldan heimsóknir. Hinum öndunum fannst skemmtilegra að synda til og frá á síkinu en að skjótast upp að súrublaðinu og rabba við hana.</p>	<p>Undir lágum runna rétt hjá lítilli tjörn lá önd á eggjum. Hún var búin að liggja lengi á og var orðin langeyg eftir því að ungarnir skriðu úr eggjunum. Öðru hverju varð hún dauðleið á þessu drolli. Þá reis hún upp til að gá hvort hún sæi nokkra hreyfingu. Ó-nei, það bólaði ekkert á ungunum.</p>

I denne del er der fem ord og sætningsdele som jeg lægger særlig mærke til. Det første er at anden **lå** på rede hos H.C. Andersen men hos ST **sidder/sad** den på reden, på islandsk plejer man at sige at fugle ”**ligger**” på reden så det valg hos ST gør at teksten ikke flyder direkte rigtigt, man standser ved ordet sidder. Det er dog muligt at han er

vandt til at fugle sidder, fordi han er født på Arnarstapi og muligvis også vokset op der – det kan godt være at han er vokset op med at fugle **"sidder"** på reden. Derfor kunne det her have været tilpasning med ordet **"sat"**. De andre to oversættere har valgt det som H.C. Andersen at anden **"ligger"/lå** på reden. Det andet ord i den del er "Skræppeblad" hvor ST bruger oversættelsen **"njóli"**, der er en plante der vokser over alt i Island og derfor virker det godt at bruge udskiftemetoden, for oversættelse af planten. Det er et vældigt godt eksempel på tilpasning. SM vælger at bruge ordet **"Súrblöðkur"** over "Skræppeblad" det er ikke forkert men i hverdagsprog er der ikke mange der kender det ord, undtagen i sammensætninger som, **"hundasúra, tröllasúra"** og derfor kunne det være bedre at bruge et mere kendt ord. SÁ vælger at bruge **"runna"** for **"skræppeblade"** og **"runni"** betyder busk og her kan forklaringen ikke være tilpasning, det må igen skrives på det faktum at hun ikke har originalteksten. I ordene **"varede saa længe"** er det oversat med ækvivalens hos alle tre oversættere. ST bruger **"stóð svo lengi á því"**, AM bruger **"gekk svo hægt"** men SÁ bruger **"orðin langeyg eftir því"**. Alle bruger faste vendinger som er meget almindelige i islandsk og det er et godt valg alle oversætterne har truffet. Andersen skriver **"holdt mere af at svømme"** og ST oversætter det til „þótti **skemmtilegra að svamla**” og det passer fint foruden det at **"svamla"** betyder noget andet end **"at svømme"**, er mere i retning af ikke at være dygtig til at svømme eller vælge at svømme uden at bruge rigtige svømmebevægelser. AM bruger direkte oversættelse og SÁ vælger ikke at have den del med i sin oversættelse og derfor ligner den oversættelse mere et referat end en oversættelse. Det femte der skal nævnes her er **"at løbe op"** der er oversat af ST som **"trítla upp"** er ikke direkte oversætning og ikke tilpasning, men mere sådan et billede af det når ænder skynder sig. Her vil ST ikke bruge **"hlaupa"** som er mest brugt som oversættelse af **"løbe"**, måske med hensyn til hvor "hurtigt" ænder bevæger sig i naturen. AM vælger ikke at tænke i samme baner som ST og oversætter **"løbe"** med ordet **"skjótast"** noget der indebærer hurtig bevægelse.

3.

HCA	ST	AM	SÁ
<p>Endelig knagede det ene Æg efter det andet: "pip! pip!" sagde det, alle Æggeblommerne vare blevne levende og stak Hovedet ud.</p>	<p>Loksins brakaði í hverju egginu á fætur öðru og heyrðist „pí, pí“ Allar eggjarauðurnar voru orðnar að lifandi ungum og litlu höfuðin gægðust út.</p>	<p>En loks tók að braka í einu egginu á eftir öðru. "Píp! Píp!" kvað nú við og nú voru allar eggjarauðurnar orðnar að lifandi ungum sem skutu út kollinum.</p>	<p>Loks kom þó að því að skurnin brast á hverju egginu á fætur öðru og litlir, andarungar gægðust forvitnir út. „Pí,“ sögðu ungarnir og horfðu undrandi í kringum sig.</p>

Her ser det ud som om at oversætterne ST og AM bruger direkte oversættelse, men igen er det SÁ som oversætter anderledes. Den tekst hun arbejder med lægger åbenbart op til at hun har andre målgrupper, man kan gætte på analfabetiske småbørn eller til helt unge læsere. Her er det morsomt at se hvordan ællinger "taler" på forskellig måde i forskellige lande. De islandske oversættere er ikke enige om hvad en ælling siger. ST og SÁ mener at den siger "**pí, pí**" men AM tror de siger det samme på dansk og islandsk nemlig "**pip! pip!**"

4.

HCA	ST	AM	SÁ
<p>"Rap! rap!" sagde hun, og saa rappede de sig alt hvad de kunde, og saae til alle Sider under de grønne Blade, og Moderen lod dem see saa meget de vilde, for det Grønne er godt for Øinene.</p>	<p>"Rabb, rabb!" sagði öndin, "berið ykkur nú að vera dálítið piprir," og þeir reyndu að vera eins piprir og þeir gátu og skimuðu í allar áttir undir grænu blöðkunum, og lofaði móðir þeim það, því græni liturinn er hollur fyrir augun.</p>	<p>"Rabb! Rabb!" sagði öndin og ungarnir hermdu eftir henni sem best þeir gátu og horfðu í allar áttir þarna undir súrublöðunum, og móðir þeirra lofaði þeim að horfa að vild, því græni liturinn er svo hollur fyrir augun.</p>	<p>X X X X X</p>

Et eksempel på direkte oversættelse findes her. ST og AM oversætter teksten næsten ens og beholder rytmen i Andersens fortælling. Men igen er det morsomt hvordan anden nu "taler" og her siger den "**Rap! rap!**" på dansk men "**Rabb! Rabb!**" på islandsk. Det er lidt underligt for ænder har sagt *bra, bra* på islandsk så længe man kan huske. Der

findes et ord som ST bruger, nemlig ordet "piprir" der ikke har nogen mening i islandsk i dag. Det ord snubler læseren over og må tænke lidt over meningen. Her tager oversætteren SÁ en anden vinkel end de to andre. Den SL – tekst hun har lægger op til at være mere enkel og kortere end den originale tekst og derfor oversætter hun ikke disse sætninger, i sin fortælling. Der er ikke tale om synsvinkelskift men snarere om rensning og minimalistiske træk som SÁ vælger til sin oversættelse på grund af sin SL – tekst.

5.

HCA	ST	AM	SÁ
"Hvor dog Verden er stor!" sagde alle Ungerne; thi de havde nu rigtignok ganske anderledes Plads , end da de laae inde i Ægget.	"En hvað veröldin er stór!" sögðu ungarnir, því munur var á , hvað miklu rýmra var um þá núna heldur en þegar þeir lágu inni í egginu.	"Mikið er heimurinn stór!" sögðu allir ungarnir, því nú var svo sannarlega rýmra um þá en meðan þeir voru inni í egginu.	„Pí, en hvað veröldin er stór. Ó, er það ekki dásamlegt.“

Ordet "verden" i denne sætning er det der er det vigtigste og her oversætter ST og SÁ det direkte til "veröldin" men SM oversætter det til "heimurinn" og det er det ord der om muligt er mere brugt i islandsk i dag, men ordet "veröld" bruges også og her kunne oversætteren AM godt have valgt ordet "veröld". Det andet jeg vil kommentere her er hvordan ST og AM oversætter "anderledes Plads" til "rýmra" hvor "anderledes plads" ikke behøver at betyde, at der tales om mere plads. Men her vælger de to oversættere at bruge tilpasning og henviser til at plads indeni et æg har en helt anden betydning og er i mindre målestok end verden. Oversætteren SÁ oversætter ikke alt i denne sætning og benytter sig, som før, af noget andet end direkte oversættelse.

6.

HCA	ST	AM	SÁ
<p>"Troer I, det er hele Verden!" sagde Moderen, "den strækker sig langt paa den anden Side Haven, lige ind i Præstens Mark! men der har jeg aldrig været! - I ere her dog vel Allesammen!" - og saa reiste hun sig op, "nei, jeg har ikke alle! det største Æg ligger der endnu; hvor længe skal det vare! nu er jeg snart kjed af det!" og saa lagde hun sig igjen.</p>	<p>”Haldið þið að þetta sé öll veröldin?” sagði móðirin, ”nei, - hún nær langa leið þarna hinum megin við garðinn og inn í landareignina prestsins, en þangað hef ég aldrei komið. Þið eruð þó, vænti ég, allir með tölu! – og um leið reis hún á fætur. ”Nei, ekki allir; þarna liggur stærsta eggíð enn; hvað á þetta lengi að ganga? nú er ég senn uppgefin á því,” og að svo mæltu lagðist hún á aftur.</p>	<p>”Haldið þið að þetta sé öll veröldin?” sagði móðir þeirra. ”Nei, hún nær langt út fyrir garðinn, alla leið ú á akur prestsins. En þangað hef ég aldrei komið! – Vonandi eruð þið hér allir með tölu,” sagði hún og reis upp. ” Nei ekki eruð þið allir hérna! Þarna liggur stærsta eggíð enn. Hve lengi þarf ég að bíða? Nú verð ég brátt leið á þessu!” Svo lagðist hún á hreiðrið að nýju.</p>	<p>”O, sei, sei,” sagði andamamma. ”Það er nú margt að sjá í hinum stóra heimi, miklu fleira en þessa tjörn hérna.” Andamamma leit yfir hópinn og gáði vel að því hvort ungarnir væru allir skriðnir út. Nei, ekkivar það nú. Eitt eggíð var ennþá heilt. Og það var langstærst. Hún stundi mæðulega og lagðist aftur á það. Henni var farið að leiðast biðin. Hana langaði út á tjörn að synda með unгахópinn sinn.</p>

Som jeg sagde i kommentarer til det femte teksteksempel så kunne AM også have valgt at bruge ”**veröldin**” hvor han i sidste sætning brugte ”**heimurinn**” her vælger han akkurat det ord og der virker fint. Oversætteren SÁ der valgte at oversætte ”**verden**” som ”**veröldin**” i det femte teksteksempel, vælger her at bruge ”**heimi**” der er det samme som oversætteren AM valgte før. Den del hvor Andersen siger ”**Mark**” bruger ingen af oversætterne samme oversættelse, imens ST vælger at bruge ”**landareignina**”, noget der ikke er direkte oversættelse, vælger AM den direkte oversættelse og bruger ”**akur**” og SÁ vælger et andet ord ”**tjörn**” som ikke ser ud til at passe til teksten fra H.C. Andersen men må være noget fra billedbogsteksten. Ordet ”**kjed**” som Andersen bruger, oversætter AM og SÁ som ”**leið**” og det valg er godt med hensyn til at de to ord betyder nøjagtig det samme. ST vælger at bruge ”uppgefin” som har en lidt anden mening, mere som ”udmattet” og derfor får det i hans tekst en lidt anden mening. Her kan det diskuteres om han bruger tilpasning til at overføre ånden i teksten.

7.

HCA	ST	AM	SÁ
"Naa hvordan gaaer det?" sagde en gammel And, som kom for at gjøre Visit.	"Nú, nú, hvernig gengur það?" sagði gömul önd, sem kom að heimsækja hana.	"Jæja hvernig gengur?" spurði gömul önd sem kom í heimsókn.	"Jæja, hvernig gengur? Ertu búin að unga út?" spurði gömul önd sem ævinlega var með nefið niðri í öllu.

Her kommer en del hvor alle oversætterne bruger de samme udtryk som H.C. Andersen. Her er der en direkte oversættelse af "hvordan gaaer det" oversættes til " hvernig gengur" og det passer ind i sammenhængen hos alle. Men foran det er der et "Naa", et ekstra ord eller snarere et indlednings- ord til spørgsmålet. Det ekstra ord er oversat på samme måde hos AM og SÁ og der kan godt argumenteres for at det er det indlednings- ord der mest bruges i dag. De ord som ST oversætter direkte kan også godt virke i en oversættelse i dag. Det sidste i denne sætning der skal kommenteres er det hvor Andersen udtrykker " at gøre Visit". Hvor AM igen vælger den direkte oversættelse så er det noget anderledes med ST, for han vælger her at bruge ordklasseskift, han bruger ikke et substantiv her men et verbum "heimsækja". Hvilken grund han har til det ved jeg ikke, for ordet som AM vælger virker i det islandske sprog i dag og jeg tror at det også har gjort det i ST's tid. Det som SÁ vælger her "ævinlega var með nefið niðri í öllu" er meget anderledes. Hun vælger at bruge en forklarende kommentar der er negativ og i den sætning bruger SÁ synsvinkelskift. For visit er i sig selv ikke en negativ kommentar om den gamle and.

8.

HCA	ST	A.M	SÁ
<p>"Det varer saa længe med det ene Æg!" sagde Anden, som laae; "der vil ikke gaae Hul paa det! men nu skal Du see de andre! de ere de deiligste Ællinger jeg har seet! de ligne Allesammen deres Fader, det Skarn han kommer ikke og besøger mig."</p>	<p>"Það stendur svo lengi á því með þetta eina egg," sagði öndin, sem lá á; "það vill ekki koma gat á það; en nú skal ég sýna þér hina það eru fallegustu andarungarnir, sem ég hef séð. Þeir líkjast allir skömminni honum föður þeirra, sem aldrei kemur að vitja mín."</p>	<p>"Mér sækist svo seint að unga út þessu eina eggi!" sagði sú á hreiðrinu. "Það kemur ekki gat á það! En líttu á þá hina! Þetta eru fallegustu ungar sem ég hef séð. Þeir líkjast allir óhræsinu honum föður sínum! Ekki kemur hann að heimsækja mig!"</p>	<p>"Þetta eina egg ætlar aldrei að klekjast út. Ég skil ekkert í þessu, ég er búin að liggja á því svo lengi. Hinnir ungarnir eru allir skriðnir úr eggjunum. Hvernig líst þér annars á? eru þeir ekki yndislegir?" Gamla öndin hélt áfram að masa á þess að virða ungana viðlits.</p>

Her er der ingen af oversætterne der bruger samme udtryk til at oversætte "Det varaer saa længe" i H. C. Andersens tekst, men meningen er alle steder godt ført over til islandsk. "Það stendur svo lengi á því", "Mér sækist svo seint" og "Þetta eina egg ætlar aldrei". De sammensætninger er noget der igennem lang tid har været brugt til at forklare meningen som findes i den danske vending "Det varer saa længe". Dog er det ikke samme ordklasse. Der er personlige pronominer hos AM men ST bruger "det" som foreløbigt subjekt – ligesom HCA. Senere i den samme sætning bruges der et substantiv "skarn" for at beskrive faderen, på dansk er det "skarn" som i dag betyder en "uuelig person" og på islandsk kunne det være "óáreiðanleg manneskja", her kan man sige at oversætterne dvs. ST og AM (SÁ har ikke det om faderen) måske kunne have valgt noget der er mere i samme dur som hos H.C. Andersen.

9.

HCA	ST	AM	SÁ
<p>"Lad mig see det Æg, der ikke vil revne!" sagde den gamle. "Du kan troe, at det er et Kalkun-Æg! saaledes er jeg ogsaa blevet narret engang, og jeg havde min Sorg og Nød med de Unger, for de ere bange for Vandet, skal jeg sige Dig! jeg kunde ikke faae dem ud! jeg rappede og snappede, men det hjalp ikke! - Lad mig see Ægget! jo, det er et Kalkun-Æg! lad Du det ligge og lær de andre Børn at svømme!"</p>	<p>"Lof mér að sjá eggjð, sem ekki vill opnast," sagði sú gamla. "Þér er óhætt að trúa því, að það er kalkúnsegg; sama gabbinu hef ég einu sinni orðið fyrir; ég man, í hvaða stauti ég átti með ungana; þeir eru svo vatnshræddir, skal ég segja þér, en ég gaf þeim ekki griðin. Lof mér að sjá eggjð; jú, jú; kalkúnsegg er það. Láttu það bara eiga sig og kenndu hinum krógunum að synda."</p>	<p>"Lof mér að líta á þetta egg, sem ekki kemur gat á!" sagði sú gamla. "Vertu viss um að þetta er kalkúnsegg! Einu sinni var ég nörruð á sama hátt og ég hafði mikla mæðu af ungunum þeim, því þeir eru vatnshræddir, get ég sagt þér! Ég fékk þá ekki til að leggja til sunds. Ég reifst og skammaðist, en það kom fyrir ekki! Láttu mig sjá þetta egg. Jú, kalkúnsegg er það! Lofaðu því að eiga sig og kenndu hinum börnunum að synda!"</p>	<p>"Það er skrytið þetta egg sem þú liggur á. Lof mér að sjá það betur. Mér sýnist það vera kalkúnsegg. Ég lenti einu sinni í þessu líka. Ég hélt ég væri að unga út andareggi en það var þá kalkúnsegg. Og unginn vildi alls ekki far út í vatnið. Í þínum sporum léti ég þetta egg eiga sig og færi heldur að synda mér til gamans með hina ungana."</p>

Her er det den gamle and der "taler" og den frase "Lad mig see det Æg" er direkte oversat af ST og AM og næsten også hos SÁ men hos hende er det uden ordet æg. Ordet æg kommer før "Lad mig see det.." og igen sætter oversætteren et ord ind der ikke findes hos Andersen. Der er ordet "narret" bemærkelsesværdigt, SÁ oversætter det ikke, men ST bruger ordet "gabba" som er det islandske ord der mest er brugt især af børn, men ordet "narre" som AM bruger er et direkte lån fra dansk og er brugt i islandsk men ikke i samme omfang som ordet "gabba" er. Frasen "Sorg og Nød" ikke er oversat direkte, men ST og AM vælger noget der kunne være ækvivalens. Til sidst vælger jeg at lægge vægt på hvordan alle oversætterne vælger deres egen oversættelsesudgave for "børn", ST kalder dem "krógar" der betyder barn på en nedsættende måde. AM oversætter med direkte oversættelse "børn" og SÁ vælger at bruge "ungar" der er foreslået som tilpasning, det er vist fugle der spiller hovedrollen her.

10.

HCA	ST	AM	SÁ
<p>"Jeg vil dog ligge paa det lidt endnu!" sagde Anden; har jeg nu ligget saalænge, saa kan jeg ligge Dyrehavstiden med! "Vær saa god!" sagde den gamle And, og saa gik hun.</p>	<p>"Ég ætla nú samt að liggja dálítið á því enn," sagði öndin; fyrst ég er nú búin að liggja svo lengi, þá get ég líka legið næstu sumarvikurnar með." "Þú um það," sagði gamla öndin og fór sína leið.</p>	<p>"Ég vil samt liggja á því svolíðið lengur," sagði hún. "Þar sem ég er búin að liggja á svona lengi get ég víst legið tímakorn í viðbót." "Verði þér að góðu!" sagði gamla öndin og þar með hélt hún sína leið.</p>	<p>Það vildi andamma ekki, hún ætlaði að unga þessu eggi út líka. Gamla öndin botnaði ekkert í henni að vera að hanga lengur yfir þessu eggi. Hún hristi hausinn, yppti öxlum og fór sína leið.</p>

Der er altid vanskeligheder ved alle oversættelser, der opstår problemer hvor oversætteren må bruge tilpasning i sin oversættelse. Her er et godt eksempel på et problem der er svært at løse. Det er "**Dyrehavstiden**" fra gammel tid betød det tiden mellem Sankt Hans og Marias – besøgsdage. (24.6. - 2.7.). Den tidsperiode er også om sommeren i Island og ST har valgt at bruge "**sumarvikurnar**" og løser efter min mening problemet godt. De andre oversættere vælger at vrage det og det er jeg lidt ked af for det skulle være spændende at se dem træffe deres valg. "**Vær saa god**" er efter min mening godt oversat med ordene "**Verði þér að góðu**" som AM bruger her i direkte oversættelse. Men meningen og ånden i teksten overføres godt med oversættelsen "**Þú um það**" og ST bruger det som tilpasning i sin oversættelse. SÁ er ikke med disse ord oversat, men bruger her tilpasning der fungerer godt, og her kommer den ide at SÁ har sat sig for at oversætte for den målgruppe, der ikke kan læse selv men som bliver læst højt for.

11.

HCA	ST	AM	SÁ
<p>Endelig revnede det store Æg. "Pip! pip!" sagde Ungen og væltede ud; han var saa stor og styg. Anden saae paa ham: "Det er da en forfærdelig stor Ælling den!" sagde hun; "ingen af de andre see saadanne ud! det skulde dog vel aldrig være en Kalkun-Kyilling! naa, det skal vi snart komme efter! i Vandet skal han, om jeg saa selv maa sparke ham ud!"</p>	<p>Loksins rifnaði gat á stóra eggid. "Pí, pí" sagði ungin og valt út; hann var svo stór og ljótur. Öndi virti hann fyrir sér. "Hvaða ógnar stærð er á unganum!" sagði hún; enginn hinna hefur þetta útlit; það skyldi þó ekki vera kalkúnsungi? Nú, ég skal ekki vera lengi að komast að því; í vatnið skal hann fara, og það þó ég verði sjálf að sparka honum út í."</p>	<p>Loks kom brestur í stóra eggid. "Píp! Píp" sagði ungin og valt út. Mikið var hann stór og ljótur. Öndin virti hann fyrir sér. "Þetta er ógnarlega stór ungi, það má nú segja!" sagði hún. "Enginn hinna hefur þetta útlit. Þetta skyldi þó aldrei vera kalkúnsungi!?" Jæja, það kemur víst senn í ljós. Út í vatnið skal hann fara og það þótt ég verði að sparka í stélið á honum!"</p>	<p>Loksins kom gat á stóra eggid og gríðarstór ungi skreið út úr því. Hann var allur grár – og ósköp ljótur. Öndinni var um og ó. "Skyldi þetta vera kalkúni?" tautaði hún og skoðaði stóra, skrytna ungann betur. Þá leit ungin upp og sagði: "Komdu sæl, mamma. Hvar eru systkini mín? Ég er feginn að losna úr þessu egg. Það var orðið svo hræðilega heitt þar!"</p>

"**Endelig**" på dansk – det oversættes efter min mening på en perfekt måde med ordet "**Loksins**" men "**Loks**" virker ikke helt så godt, blandt andet fordi ordet "**loksins**" indebærer mere når noget sker der længe har ladet vente på sig og her er det i direkte oversættelse. ST og SÁ har valgt "**Loksins**" til deres oversættelse, derimod har AM valgt at bruge "**Loks**" der betyder det samme men uden den mening at ventetiden har været lang. "**Forfærdelig**" det kan betyde meget stor, men behøver ikke at være skrækkelig stor men det kan dog også betyde det. Her er et ord der kan oversættes på mange måder og derfor er det næsten sikkert at her må AM have læst ST's oversættelse og selv oversat med henblik på den. Valget at oversætte "**Forfærdelig**" med "**ógnar**" og "**ógnarlega**" bekræfter det. SÁ vælger at bruge "**gríðarstór**" og det er helt i orden i sammenhæng med tekstens forsættelse. Direkte oversættelse bruges på samme måde af ST i "**om jeg saa selv maa sparke ham ud!**" hvor han vælger „**þó ég verði sjálf að sparka honum út í,**“ Her kommer noget andet fra AM og det undrer mig lidt, at han vælger at ændre syntaksen til sidst og bruge en nærmere forklaring hvor moderen vil sparke ungen, nemlig i halen. Det er efter min mening ikke nødvendigvis en tilpasning og eventuelt skulle AM have tænkt sig mere om før han valgte at løse sit problem på

den måde. Det er næsten som om at han med vilje bruger noget for at hans oversættelse ikke blev helt som ST's i den sætning. Her som ofte før skriver oversætteren SÁ noget helt andet end der står i Andersens tekst og det mærkes at hun har en anden SL – tekst.

12.

HCA	ST	AM	SÁ
<i>Næste Dag</i> var det et velsignet, deiligt Veir; Solen skinnede paa alle de grønne Skræpper.	Daginn eftir var veður ljómandi fagurt, og skein sólin á allar grænu njólablöðkurnar.	Daginn eftir var einstakt dásemdarveður. Sólin skein á allar grænu súrurnar.	X X X X X X

"Næste dag" er direkte oversættelse til islandsk "næsta dag". Her vælger ST og AM at bruge den frase der bruges mere i islandsk og er mere tilpasset nemlig "**Daginn eftir**" det er et valg der har idiomatiske grunde. Derfor kan det virke lidt anderledes da ST vælger at bruge omvendt ordstilling hvor Andersen skriver "**Solen skinnede**" der oversætter ST til "**Skein sólin**" men det kan eventuelt begrundes med hvornår oversættelsen er udført, nemlig i året 1904. Her er disse sætninger ikke oversat af SÁ.

13.

HCA	ST	AM	SÁ
Ællingemoderen med hele sin Familie kom frem nede ved Canalen : pladsk! sprang hun i Vandet: "rap! rap!" sagde hun og den ene Ælling plumpede ud efter den anden; Vandet slog dem over Hovedet, men de kom strax op igjen og fløde saa deiligt; Benene gik af sig selv, og alle vare de ude, selv den stygge, graae Unge svømmede med.	Öndin kreikaði út að síkinu með allan hópinn, og óðara dembdi hún sér út í, - skvamp, skvamp! Hún sagði "Rabb, rabb," og hver unginn skvettist út á fætur öðrum; þeir fóru í kaf, en þeim skaut upp aftur og fleyttust mæta vel, fæturnir gengu af sjálfu sér. Þeir voru þarna allir buslandi, og enda ljóti, grái unginn synti með.	Andamamma hélt með alla fjölskylduna sína niður að síkinu , og "skvamp!" – þarna dembdi hún sér út í. "Rabb! Rabb!" sagði hún og einn af öðrum stukku ungarnir á eftir henni. Þeir fór í kaf en þeim skaut strax upp aftur og nú flutu þeir svo fagulega á vatnsfletinum. Fæturnir á þeim tóku að hreyfast af sjálfu sér og ungarnir voru nú allir komnir út í, meira að segja ljóti grái unginn synti með.	Daginn eftir fór öndin út að læk með ungana. Þeir dembdu sér allir í vatnið, líka sá grái. "Æ, hvað ég er fegin," stundi öndin.

Det der gør en and til ællingemoder, er at den får ællinger. Her bruger Andersen ordet "Ællingemoderen" og det henviser til den and der lå på reden og fik den store ælling. ST vælger at bruge "Öndin" og undgår dermed forbindelsen mellem *ælling* og *moder*, den tilpasning kan godt lade sig gøre uden at læseren bliver forvirret over hvilken and der tales om. AM vælger at bruge en anden tilpasning, han vælger "Andamamma" det er en tilpasning der er nærmere den direkte oversættelse end hos ST. I stedet for *ælling* vælger AM ordet *and* og i stedet for *moder* vælger han *mor*, hvor han ikke vælger at være så nøjagtig i første halvdel af ordet, og i den anden halvdel af sammensætningen vælger han *mor* der ikke er lige så højtideligt som *moder*. SÁ vælger at bruge "öndin" og det er det samme som ST gør. "Canalen" er oversat direkte både af ST og AM med ordet "síkinu". Det ord SÁ vælger er i retning af tilpasning. Hun bruger "læk" der betyder bæk og det er noget andet end kanal, men der findes ikke så mange kanaler i Island og det er måske grunden til hendes valg. Til sidst i denne sætning er det igen ordet "svømmede" men nu med samme direkte oversættelse af ST og AM, anderledes end i nummer to hvor ST oversatte "svømme" med ordet "svamla" eventuelt her for den grå ælling der er stor og en dygtig svømmer. SÁ oversætter ikke den del af Andersens tekst sikkert fordi den ikke er i hendes SL - tekst.

14.

HCA	ST	AM	SÁ
<p>"Nei, det er ingen Kalkun!" sagde hun; "see hvor deilig det den bruger Benene, hvor rank den holder sig! det er min egen Unge! igrunden er den dog ganske kjøn, naar man rigtig seer paa den! rap! rap! - kom nu med mig, saa skal jeg føre Jer ind i Verden, og præsentere Jer i Andegaarden, men hold Jer altid nær ved mig, at ingen træder paa Jer, og tag Jer iagt for Kattene!"</p>	<p>"Nei þetta er ekki kalkún," sagði hún, "sko hvað fallega hann ber fæturna og hvað hann er keipréttur. Ég á hann sjálf, ungateirið. Í rauninni er hann dáindis laglegur, þegar maður virðir hann almennilega fyrir sér; rabb, rabb! – komið þið nú með mér. Þá skal ég leiða ykkur inn í heiminn og sýna ykkur í andagarðinum. En haldið ykkur alltaf nærri mér, svo enginn stígi ofan á ykkur, og varið ykkur á kettinum.</p>	<p>"Nei, þetta er enginn kalkún," sagði öndin. "Sjáið hve hann hreyfir fæturna fallega og hve hann er reistur! Þetta er vissulega minn eiginn ungi! Satt að segja er hann bara bráðlaglegur, þegar maður skoðar hann nánar! Rabb! Rabb! – Komið nú með mér og ég skal fylgja ykkur út í heiminn og kynna ykkur í andagarðinum. En haldið ykkur alltaf sem næst mér, svo enginn stigi á ykkur og gætið ykkar á kettinum!"</p>	<p>"Þetta er þá ekki kalkúni. Hann kann að synda og syndir meira að segja mjög vel.</p>

Der er brugt et godt eksempel på lån i denne sætning. Det er ordet **"kalkun"** en fugl der ikke findes mange af i Island. Det er overført til islandsk og skrives **"kalkún"** med brug af kort "ú". Der er flere ord i denne tekst som jeg har lagt mærke til. Det ene er ordet **"rank"** og det andet er **"kattene"**. Først til **"rank"**, ST oversætter det som **"keipréttur"** et ord der ikke bruges i dag men AM bruger ordet **"reistur"** der er den direkte oversættelse og det ligner det danske ord i udtale – begge med r – selv om r ene ikke er ens. Den form H.C. Andersen benytter med **"kattene"** er flertalsform (pluralis) men ST og AM vælger at bruge ental (singularis) og det er lidt underligt, eftersom de begge passer godt på den slags i oversættelsen.

6. Diskussion

I min problemformulering stillede jeg disse spørgsmål:

1. Hvilke metoder bruger oversætteren?
2. Hvordan er stilen hos oversætteren?
3. Er oversætteren neutral?

Efter at have gennemgået alle oversættelserne som jeg har valgt, kan det siges at metoderne er mange. Oversætterne bruger lån, oversættelseslån, direkte oversættelse, ordklasseskift, ækvivalens og tilpasning alt efter hvad der passer hver gang. Der findes ordklasseskift i teksteksempel nummer syv „**Jæja hvernig gengur?**” spurði gömul önd sem **kom í heimsókn**”. Det er sidst i den sætning hvor Andersen siger ”**at gøre Visit**”, der vælger AM den direkte oversættelse men ST vælger at bruge ordklasseskift. Han bruger ikke et substantiv her men et verbum ”heimsækja” hvorfor han gør det, kan jeg ikke se nogen god grund til, for ordet som AM vælger virker godt i det islandske sprog. Ækvivalens findes der nogle eksempler på, årsagen er at islandsk og dansk er to sprog der har udviklet sig fra samme grundprog fx nei, min og er, i del fjorten. Synsvinkelskift kunne jeg ikke finde men i teksteksempel nummer fire, er der noget der kan siges at være i nærheden af synsvinkelskift. SÁ oversætter ikke denne sætning. Årsagen er at hun ikke har den originale tekst. Årsagen kan være at hendes SL-tekst er lavet for en anden målgruppe og hun prøver derfor at gøre teksten mere enkel og uden alt for mange ord om de små detaljer som Andersen bruger i sin fortælling. Der er ikke direkte tale om synsvinkelskift men mere om rensning og minimalistiske træk som SÁ har i sin oversættelse. I sætning nummer tretten” Daginn eftir fór **öndin** út að **læk** með ungana. Þeir dembdú sér allir í vatnið, líka sá grái. ”Æ, hvað ég er fegin,” stundi öndin”. Der er tilpasningen på plads. Der er et ord hvor SÁ vælger en tilpasning. Hun bruger ”læk” der betyder bæk og det er noget andet end kanal, men der findes som sagt ikke så mange kanaler i Island og det er måske grunden til hendes valg. Der er et godt eksempel på lån i teksteksempel nummer fjorten. Det er ordet ”kalkun” en fugl der ikke findes mange af i Island. Det er overført til islandsk med brug af kort ”ú“ og skrives som ”kalkún” på islandsk. Årsagen til forskellige stile i oversættelserne kan være hvor lang tid der er i mellem oversættelserne. I løbet af de 94 – 95 år fra den første oversættelse af ”Den grimme ælling” og til de to sidste, er der sket mange ændringer i det islandske

sprog og særlig i retskrivning af ord med z, der er blevet aflagt og kommaregler der blev ændret i 1904. ST's stil ligner meget den stil H.C. Andersen skriver på og det er noget man skulle sætte pris på efter min mening. AM oversætter mange ting på samme måde som ST og det er mere end muligt at han har haft ST's oversættelse ved siden af sig da han foretog sin oversættelse. SÁ er et helt andet sted med sin oversættelse. Det er i hendes oversættelse at man finder ud af, at en troværdig oversætter som SÁ har fået en anden tekst at oversætte end ST og AM (se side 6).

7. Konklusion

De to oversættere Steingrímur Thorsteinsson (ST) og Atli Magnússon (AM) har som oversættere af ”Den grimme ælling” af H.C. Andersen efter min mening gjort et rigtig godt stykke arbejde. Den tredje oversætter Sigrún Árnadóttir (SÁ) har sikkert også gjort det samme men som jeg nævnte i diskussionen så kan man ikke se den tekst hendes oversættelse følger, fordi det ikke er den originale tekst af H. C. Andersen. Derfor er det ikke etisk af mig at kritisere hendes oversættelse her. Oversættelser kritiseres ofte i aviser og samtaler mennesker i mellem, særlig oversættelser fra dansk, som mange taler og læser. Konklusionen er at om oversætterne Steingrímur Thorsteinsson og Atli Magnússon kan det siges at de to ikke sætter noget af sig selv ind i oversættelsen, det vil sige at de ikke sætter deres præg på den. De to vælger mest den direkte oversættelse uden at teksten bliver underlig eller vanskelig. Deres stil og metoder ligner hinandens og hvor de træffer andre valg end direkte oversættelse gøres det uden at respekten for forfatteren går tabt. Det er et vældig vigtig punkt at respektere det sprog der er oversat fra originalsproget, og det indebærer netop at respektere originalforfatterens stil. Efter min mening låner oversættere de tekster de oversætter, men ejer dem ikke og derfor skal teksten afleveres uden pletter. Det er derfor ikke noget der forbavser at mange forskellige metoder bruges ved en oversættelse, der er mange detaljer og problemer og for at løse dem skal der bruges alle de metoder der findes. Det udfører både ST og AM i deres oversættelse, derfor minder deres stil om skrivestilen hos forfatteren H. C. Andersen og det er det bedste. Svar på spørgsmål fra problemformuleringen bliver for de to oversættere Steingrímur Thorsteinsson og Atli Magnússon:

1. Oversætterne bruger lån, oversættelseslån, direkte oversættelse, ordklasseskift, ækvivalens og tilpasning.
2. Ja, stilen ser ud til at være at efterligne forfatterens stil bedst muligt.
3. Ja, oversætterne er helt neutrale, deres arbejde er vældig godt udført.

Svar på alle tre spørgsmål bliver for oversætteren Sigrún Árnadóttir:

Forskellige oversættelser af "Den grimme ælling"

1. Oversætteren bruger lån, oversættelseslån, direkte oversættelse, ækvivalens og en slags tilpasning.
2. Ja, stilen går ud på at hun oversætter en enklere tekst og derfor mangler der detaljer som findes i HCA - originalteksten.
3. Ja, oversætteren er neutral, oversættelsen er kortere, lidt overfladisk men det begrundes med at hun har fået en kortere version at oversætte.

Efter at have undersøgt dette emne, har jeg fået uddybet min viden om oversættelse. Dermed har jeg også gennemgået alle de vanskeligheder og spørgsmål enhver oversætter må gå igennem ved hvert arbejde han udfører. Det er min mening, at oversættelse er et vigtigt arbejde og den der oversætter har et stort ansvar. Måske endnu større ansvar end før i tiden, for med Internettet og internationale samarbejde har oversættelsen fået større værdi end den havde før i tiden.

8. Kilder

Andersen H.C. (1979): *Ævintýri og sögur*. Steingrímur Thorsteinsson þýddi. Reykjavík, Barnablaðið Æskan.

Andersen H.C. (1998): *Ljótí andarunginn og fjögur önnur ævintýri*. Atli Magnússon íslenskaði. Reykjavík, Skjaldborg.

Andersen H.C. (1999): *Ævintýri H.C. Andersen*. Íslensk þýðing: Sigrún Árnadóttir. Reykjavík, Vaka-Helgafell.

Andersen, Lis (1982): *Om oversættelse – Oversættelsesteori med udgangspunkt i semantisk lingvistik og matematisk logik*. Århus, Forlaget Arkona.

Ástráður Eysteinson (1996): *Tvímæli, þýðingar og bókmenntir*. Reykjavík, Háskólaútgáfan.

Buhl, Ole (2005): *Oversættelse – fra teori til praksis*. Århus, Systime Academic.

Cronin, Michael (2003). *Translation and Globalization*. London og New York, Routledge.

Heimir, Pálsson og Höskuldur Þráinsson (1988): *Um þýðingar*. Reykjavík, Iðunn.

Hjørnager-Pedersen, Viggo (1979): *Oversættelsesteori*. København, Forlaget Samfundslitteratur.

Holm, Lis (1995): *Oversættelse, teori og praksis*. Århus, Systime.

Jacobsen, Henrik Galberg og Peder Skyum-Nielsen (2007): *Dansk sprog. En grundbog*. Århus, Schønberg.

Jakobson, Roman (1960): *Closing Statement: Linguistic and Poetics*. T. Sebeok (red.) Cambridge, MIT Press.

Jón Yngvi Jóhannsson (2008): *Gloser fra kurset "Inngangur að bókmenntafræði"* Reykjavík, Háskóli Íslands. 14.10.2008

Kim, Mira (2007): *Translation error analysis; A systemic functional grammar approach*. I: Kenny, Dorothe and Kyongjoo Ryou (red.) *Across Boundaries, International Perspectives on Translation Studies*. Newcastle, Cambridge Scholars Publishing.

Levý, Jirí (1969): *Die literarische Übersetzung. Theorie einer Kunstgattung*. Frankfurt am Main og Bonn. Athenäum Verlag.

Lundquist, Lita (2007): *Oversættelse – Problemer og strategier, set i tekstlingvistisk og pragmatisk perspektiv*. København, Forlaget samfundslitteratur.

Schulte, Hans og Gerhart Teuscher (1993): *The art of Literary translation*. New York, Lanham.

Skyum-Nielsen, Erik (1994): *Oversættelseskritik. Principper og praksis*.

I: *Bogens Verden* 1994 nr 2, elektronisk udgave

<http://www2.kb.dk/guests/natl/db/bv/bv-94/2-94/4.htm>. Hentet 4.maj 2010

Weinreich, Torben (2006): *Historien om Børnelitteratur, dansk Børnelitteratur gennem 400 år*. Kolding, Branner og Korch.

Fra Internettet:

Jeppe Bundsgaard (6. december 2005): *En hjemmeside er ikke bare en hjemmeside – om en nærmere undersøgelse af kommunikationssituation og tekstens funktioner*.

<http://www.bundsgaard.net/jeppe/sem/2.05/internetiuv/hjemmesidekomsit.htm>

Hentet 22. marts 2010

Lars Bjørnsten (23. oktober 2005): *En kort H.C. Andersen biografi*.

<http://www.hcandersen-homepage.dk/bibliografi-hca.htm> Hentet 22. marts 2010

Louis Herbert (2009) *The functions of language*.

http://www.signosemio.com/jakobson/a_fonctions.asp Hentet 15. marts 2010

Lars Bjørnsten (2010) : *H.C. Andersen information* http://www.hcandersen-homepage.dk/eventyr_den_grimme_aelling.htm

Hentet 10. marts 2010

Vigdis Moe Skarstein, styrer af *boghylle.no* <http://www.nb.no/bokhylla/1790/1790-tallet-opplysning-fornuftstro-og-religion/forfatterliste-s>. Hentet den 22. marts 2010

Den Danske Ordbog. <http://ordnet.dk/ddo/ordbog?query=semantik> hentet 4. maj 2010

Skólavefurinn. http://skolavefurinn.is/lok/almennt/ljodskald_man/steingrimur_thorsteinson/index.htm Hentet 24. april 2010

Greinasafn Morgunblaðsins. Grein um þýðingar H. C. Andersen skrifuð af Oddnýju Jónsdóttur 15. maí 2004. http://www.mbl.is/mm/gagnasafn/grein.html?grein_id=798088
Hentet 18. juni 2010

Tímarit Máls og menningar (2006): *Par sem Mozart og Mugison mætast*.

<http://tmm.forlagid.is/?m=200605&paged=2> Hentet 18. juni 2010

Forskellige oversættelser af "Den grimme ælling"